

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สาระสำคัญของการวิจัยในบทนี้ คือการสรุปให้เห็นภาพรวมของการวิจัยเรื่องการศึกษา ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของยาเสพติดใน โรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มโรงเรียนกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มที่ 7 ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเฉพาะ ประเด็นที่สำคัญ และนำเสนอตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มโรงเรียนกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มที่ 7
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มโรงเรียนกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มที่ 7 ที่มีขนาดแตกต่างกัน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างาน แนะนำ หัวหน้างานอนามัยและหัวหน้างานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ใน

ปีการศึกษา 2545 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มโรงเรียนกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มที่ 7 จำนวน 120 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างานแนะแนว หัวหน้างานอนามัยและอาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน จำนวน 98 คน ทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) ด้วยการจับฉลาก กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Darwin Handel (AERA Mini Presentation, April 1977, Page. 82-3) ขนาดความคลาดเคลื่อน .01

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น โดยพัฒนามาจากแนวคิดกลยุทธ์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ในคู่มือการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 30) ซึ่งผ่านการปรับปรุงแก้ไขและความเห็นชอบของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน และคณะกรรมการที่ปรึกษาภาคินพนธ์แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุราชการ วุฒิกการศึกษา ตำแหน่งการปฏิบัติงาน ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ การปฏิบัติงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินการ ป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มโรงเรียน กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มที่ 7 ใน 6 ด้าน คือ กลุ่มเป้าหมาย การบูรณาการ การผสมผสานมาตรการ การระดมทรัพยากร การมีส่วนร่วมของนักเรียนและการปรับสภาพแวดล้อม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการป้องกันและแก้ไข การแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มโรงเรียนกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มที่ 7 เป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 6 ข้อ และคำถามปลายเปิด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาหาค่าความถี่และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัญหาและอุปสรรคการดำเนินการป้องกันแก้ไขการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มโรงเรียนกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มที่ 7 มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยรวม รายด้าน และรายข้อ เพื่อใช้ในการประเมินค่าและแปลความหมาย โดยนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของยาเสพติด นำมาหาค่าความถี่ และวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเฉพาะประเด็นที่สำคัญได้ดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มโรงเรียนกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มที่ 7 โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านกลุ่มเป้าหมาย ด้านบูรณาการ ด้านการผสมผสานมาตรการ ด้านการระดมทรัพยากร และด้านการปรับสภาพแวดล้อม ส่วนด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียน พบว่ามีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง

2. เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคการดำเนินการป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มโรงเรียนกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มที่ 7 พบว่า ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินการป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มโรงเรียนกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มที่ 7 ที่มีขนาดต่างกัน คือ ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญพิเศษ โดยรวม และรายด้าน คือ ด้านกลุ่มเป้าหมาย

ด้านการบูรณาการ ด้านการผสมผสานมาตรการ ด้านการระดมทรัพยากร ด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียน และด้านการปรับสภาพแวดล้อม ไม่แตกต่างกัน

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มโรงเรียนกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มที่ 7 ที่สำคัญ เช่น การพัฒนาจิตใจต้องใช้เวลามาก ปฏิบัติยาก มาตรการในการคัดกรองยากต่อการปฏิบัติ เนื้อหาแต่ละรายวิชามีมากครูจึงไม่มีเวลาเอาเนื้อหา ยาเสพติดมาสอดแทรก ครูขาดความรู้เรื่องยาเสพติดและทักษะในการสอดแทรกเนื้อหาลงในแต่ละรายวิชา ผู้บริหารไม่ให้ความสนใจในการแก้ปัญหาอย่างจริงจัง ครูมีคาบการสอนมากเกินไป ทำให้ไม่มีเวลาจัดกิจกรรมให้นักเรียน โรงเรียนมีงานพิเศษมากเกินไป การจัดกิจกรรมบำบัดรักษาจึงขาดความต่อเนื่อง ผู้ปกครองขาดความเอาใจใส่ในบุตรหลาน ชุมชนใกล้เคียงมีการค้าขายยาเสพติด สภาพชุมชนไม่เอื้อต่อการแก้ปัญหา ผู้ปกครองปกป้องบุตรหลานของตนโดยไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษาบุคคลในชุมชนเป็นผู้ชักชวนนักเรียนค้าและเสพยาเสพติด นักเรียนร่วมวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหา ร่วมปฏิบัติตามแผน ร่วมติดตามประเมินผลและร่วมกันหาสาเหตุของปัญหา นักเรียนใช้อาคารฝึกงาน / ห้องน้ำเก่าที่อยู่ใกล้สายตาของครูอาจารย์เป็นแหล่งมั่วสุม และอาคารเรียนมีหลายชั้นและหลายหลังครูอาจารย์ดูแลไม่ทั่วถึง

อภิปรายผล

จากข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นซึ่งควรนำมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มโรงเรียนกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มที่ 7 โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะเหตุผล 3 ประการใหญ่ คือ **ประการแรก** นโยบายของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการในการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดในสถานศึกษาไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างจริงจัง กล่าวคือ นโยบายและแนวทางของรัฐบาล ได้แก่ การปลูกพื้งแผ่นดินและการป้องกันการควบคุมตัวยาและสารเคมี การปราบปราม การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ การข่าว การอำนวยความสะดวกและประสานงาน การปรับปรุงกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม ความร่วมมือระหว่างประเทศและการวิจัยพัฒนาและติดตามประเมินผลส่วนนโยบาย และยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ การให้ความรู้และความเข้าใจแก่นักเรียน ครูอาจารย์ บุคลากร และผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์

ต้องมีจิตสำนึกและวิญญูณ มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง ผู้ที่มีผลงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดดีจะได้รับการพิจารณาความดีความชอบเป็นกรณีพิเศษทันทีที่พบว่าครู อาจารย์และบุคลากรในสังกัดมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด ผู้บริหารจะต้องลงโทษอย่างเด็ดขาด จะต้องรายงาน ข้อมูลหรือแจ้งเบาะแสสภาพยาเสพติดในสถานศึกษาให้ผู้บังคับบัญชาทราบทันที สถานศึกษาต้องให้ครูอาจารย์รับผิดชอบดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด ต้องถือว่านักเรียนที่ติดยาเสพติดเป็นเสมือน ผู้ป่วยซึ่งต้องได้รับการบำบัดรักษา ต้องประสานขอความร่วมมือกับ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรและหน่วยงานต่างๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด หน่วยงานต้นสังกัดต้องควบคุม กำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุนหน่วยงานสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด รวมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของสถานศึกษาอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และรายงานให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกระทรวงศึกษาธิการ (ปปส.ศธ.) ทราบ (กระทรวงศึกษาธิการ 2544 : 4) **ประการที่สอง** ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ส่วนใหญ่มีความชัดเจนในนโยบาย ยุทธศาสตร์และมาตรการของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการน้อย จึงไม่ทราบจะปฏิบัติอย่างไร โดยเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งกว้างใหญ่เต็มไปด้วยปัญหา ยาเสพติดหลายประเภทที่รุกเข้าสู่สถานศึกษาอย่างหลากหลายรูปแบบ ซึ่งยาก ต่อการป้องกันและแก้ไข สถานศึกษาส่วนใหญ่จึงได้คัดลอกโครงการ / กิจกรรมปฏิบัติต่อๆ กันไปทั้งที่อาจไม่ทราบได้ว่าโครงการ / กิจกรรมที่ปฏิบัติต่อ ๆ กันมานั้นได้ผลอย่างไรบ้าง เช่น การแต่งตั้งคณะกรรมการต่าง ๆ เพื่อรับผิดชอบป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มักเป็นการ แต่งตั้งเพื่อรายงานหน่วยงานต้นสังกัดมากกว่าการปฏิบัติจริง เพราะผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการชุดต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็นคนที่ใกล้ชิดกับผู้บริหาร บางคนได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการหลายชุดในคราวเดียวกัน กิจกรรมการปฏิบัติเป็นเพียงการประชุมกัน 1 - 2 ครั้ง แล้วก็เลิกไป กิจกรรมการเข้าค่ายพัฒนาคุณธรรม ส่วนใหญ่นำนักเรียนที่ไม่มีปัญหาไปเข้าวัดเพราะนักเรียนเหล่านี้ อาสาสมัครว่านอนสอนง่าย ส่วนนักเรียนที่มีปัญหาจริง ๆ มักไม่ค่อยได้รับการดูแล เพราะเป็นคนหัวคือ ปกครองยาก และกิจกรรมการตรวจปีสสาวะนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ผล เพราะผู้รับการตรวจเตรียมตัวมาก่อน เนื่องจากทราบวันตรวจล่วงหน้า บางครั้งเกิดความขัดแย้งกับผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง แพทย์และพยาบาลเกี่ยวกับผลการตรวจ ซึ่งแพทย์และพยาบาลต้องรับรองผลการตรวจ อีกทั้งสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่กล้ารายงานข้อมูลจริงเกี่ยวกับจำนวนผู้ติดยาเสพติดหรือค้ายาเสพติด เพราะกลัวถูกเพ่งเล็งและถูกตำหนิจากผู้บังคับบัญชาต้นสังกัด (กระทรวงศึกษาธิการ 2545:6) และ **ประการสุดท้าย** มาตรการกำกับ ควบคุม ตรวจสอบและติดตามประเมินผลของหน่วยงาน กำหนดนโยบายด้วย ประสิทธิภาพ กล่าวคือ หน่วยงานที่กำหนดนโยบาย เช่น กระทรวงศึกษา

การและหน่วยงาน ต้นสังกัดของสถานศึกษา ไม่ได้กำกับ ควบคุม ตรวจสอบ และติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ปล่อยให้สถานศึกษาดำเนินการโดยลำพัง รอรับเพียงรายงานเป็นหลัก หน่วยงานต้นสังกัดบางหน่วยเสมือนส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษารายงานข้อมูลเท็จ เพราะอาจหวังผลทางการเมือง ประกอบกับครู อาจารย์ ในสถานศึกษาอาจตระหนักในหน้าที่ด้านนี้น้อย เพราะมีคาบเวลาการสอนมากเกินไป จึงปล่อยปละละเลยปัญหา โดยที่ชุมชน ไม่อาจช่วยอะไรได้ อาจเป็นเพราะเห็นว่า เรื่องของนักเรียนเป็นเรื่องของโรงเรียน / สถานศึกษา ชาวบ้านไม่เกี่ยวข้องขัดแย้งกับผลการวิจัยของเผด็จ โพรธัน (2540 : 16) ที่ศึกษาเรื่องการดำเนินการและปัญหาอุปสรรคในการป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของยาบ้าในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า สภาพปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของยาบ้าในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ในระดับน้อย

ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของยาเสพติด จำแนกตามรายด้าน โดยด้านที่มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านกลุ่มเป้าหมาย ด้านการบูรณาการ ด้านการผสมผสานมาตรการ ด้านการระดมทรัพยากร และด้านการปรับสภาพแวดล้อม ส่วนด้านที่มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียน อาจอธิบายได้ดังต่อไปนี้

1.1 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของยาเสพติดด้านกลุ่มเป้าหมายและด้านการบูรณาการอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะการคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มต่างๆ การจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายเพื่อป้องกันการใช้ยาเสพติด เช่น การพัฒนาจิตใจโดยเข้าค่ายอบรมจริยธรรม การฝึกอบรมเพื่อสร้างความตระหนักและให้ความรู้การสอดแทรกเนื้อหาเสพติดทุกรายวิชา การตรวจปัสสาวะนักเรียนกลุ่มเสี่ยง รวมทั้งการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ให้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง เป็นเรื่องที่ปฏิบัติได้ยากและได้ผลน้อย เพราะมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณ เวลา สถานที่ วิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถ สิ่งแวดล้อมรอบตัวนักเรียน รวมทั้งตัวนักเรียนเองด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของมัลฮอลล์ (Mulhall, 1995) ที่ศึกษาเรื่องการตรวจสอบผลการใช้หลักสูตรและไม่ใช้หลักสูตรในโครงการป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดของวัยรุ่น พบว่า โครงการป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนให้ผลในทางบวกต่อความรู้และทัศนคติต่อยาเสพติด แต่มีผลค่อนข้างจำกัดต่อการลดยาเสพติด คือนักเรียนมีความรู้แต่ไม่ได้ปฏิบัติ

1.2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของยาเสพติดด้านการผสมผสานมาตรการอยู่ในระดับมาก ด้านการระดมทรัพยากร และด้านการปรับ

สภาพแวดล้อม อาจเป็นเพราะวิธีการต่าง ๆ ที่สถานศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการกำหนด เช่น การกำหนดนโยบายและมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การนำ 9 ยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินมาประยุกต์ใช้ การควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนที่ใช้ยาเสพติด การแต่งตั้งคณะกรรมการกับการจัดประชุมผู้ปกครอง การร่วมกิจกรรมกับชุมชน การปลูกต้นไม้บริเวณรั้วโรงเรียน จัดที่พักผ่อนตามบริเวณต่าง ๆ การตั้งกระถางต้นไม้ตามมุมต่าง ๆ และการจัดลานกีฬา การผสมผสานมาตรการ ได้แก่ กลุ่มที่ไม่เคยใช้ยาเสพติดให้ใช้มาตรการให้การศึกษา กลุ่มที่มีประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติดแต่ยังไม่ติดหรือกลุ่มเสี่ยงให้ใช้มาตรการให้ความช่วยเหลือเพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ กลุ่มที่ติดยา หรือยังใช้ยาเสพติดอยู่ให้ใช้มาตรการป้องปราม มีการตรวจสุขภาพประจำปี ตรวจค้นหาเสพติดและสุ่มตรวจปัสสาวะ ผสมผสานกับมาตรการให้ความช่วยเหลือกลุ่มที่ติดยาและบำบัดหายแล้วให้ใช้มาตรการให้ความช่วยเหลือ สอดส่องดูแล และเฝ้าระวังมิให้กลับไปใช้ยาอีกและกลุ่มที่สงสัยว่าค้ายา ให้ใช้มาตรการสอดส่องดูแลและแจ้ง เบาะแสแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปราบปราม ผสมผสานกับมาตรการการป้องปราม ส่วนการระดมทรัพยากร ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของทุกคนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น นักเรียน ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ชุมชน เจ้าหน้าที่องค์กรภาครัฐและเอกชนและประชาชน และด้านการปรับสภาพแวดล้อม ได้แก่ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของสถานศึกษาให้เยาวชนในสถานศึกษามีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างเต็มที่ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2539 : 11 - 13) วิธีการข้างต้นไม่ได้นำมาปฏิบัติในทุกชั้นตอนอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ผลการวิจัยจึงพบว่าค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับมากทุกข้อ (\bar{X} ระหว่าง 3.52 - 3.99) ยกเว้นข้อโรงเรียนจัดบริเวณจัดตามมุมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้เป็นมุมแหล่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$)

1.3 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียนซึ่งเกือบจะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.49$) อาจเป็นเพราะโรงเรียนส่วนใหญ่จัดให้นักศึกษาวิชาทหารคอยดูแลความเรียบร้อยและป้องกันไม่ให้เกิดการค้ายาเสพติดตามอาคารเรียนและห้องน้ำในโรงเรียน และจัดครูที่เป็นสารวัตรนักเรียนคอยสอดส่องดูแลนักเรียนขณะเดินทางกลับบ้านอย่างต่อเนื่องและได้ผลพอสมควร ผลของการวิจัยจึงพบว่า กิจกรรมทั้ง 2 เรื่องนี้มีค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.91$ และ 2.29) ในขณะที่การจัดอบรมผู้นำให้นักเรียนมีโอกาช่วยเหลือเพื่อนในห้องเรียน โครงการเพื่อเตือนเพื่อนให้ห่างไกลยาเสพติด หรือโครงการที่สอนน้องป้องกันยาบ้า การมอบหมายให้คณะกรรมการนักเรียน ร่วมวางแผนกับครูในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในโรงเรียน รวมทั้งมีคณะกรรมการนักเรียนร่วมกับครูช่วยดูแล

เพื่อนักเรียนที่ใช้ยาเสพติดและคอยเป็นที่ปรึกษา มีระดับปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ (\bar{X} ระหว่าง 3.51 - 3.84) อาจเป็นเพราะกิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนของนักเรียนที่แท้จริง สถานศึกษาอาจส่งเสริมสนับสนุนให้มีการปฏิบัติอย่างจริงจังน้อย การช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ กระบวนการในการควบคุม ตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล การปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิผลเป็นระยะและต่อเนื่อง ไม่มีประสิทธิภาพ (กิตติมา ปรีดีคิดถก. 2529)

2. เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินการป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษาอาจอภิปรายได้ ดังนี้

ปัญหาการดำเนินการป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีขนาดต่างกัน คือ ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านกลุ่มเป้าหมาย ด้านการบูรณาการ ด้านการผสมผสานมาตรการ ด้านการระดมทรัพยากร ด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียนและด้านการปรับสภาพแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษาไม่ว่าจะมีขนาดใดก็ตาม ต้องรับนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานต้นสังกัดเหมือนกัน บุคลากรได้รับการอบรมด้านการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนเหมือนกันและจำนวนครั้งเท่ากันในรอบปี จึงมีการปฏิบัติกิจกรรมตามโครงการให้เป็นไปตามนโยบายเหมือนกัน ประกอบกับผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่มีอายุราชการมากกว่า 20 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี และดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ทำให้สามารถแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกันแม้ว่าจะอยู่ต่างโรงเรียนกัน หรืออาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาต่างๆ มีภารกิจเหมือนกัน จึงทำให้มีปัญหาการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน(สุรเดช รอดจินดา 2542 :48) และสอดคล้องกับงานวิจัยของปวีณา ศรีบุรณ์ (2539: 90) ซึ่งได้วิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร พบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มีปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

1.1 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของเสฟติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มโรงเรียนกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มที่ 7 อยู่ในระดับมาก ดังนั้น กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร และกรมสามัญศึกษา จึงควรประสานความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการนำข้อมูลนี้ไปใช้จัดทำแผนงาน โครงการและพัฒนาการดำเนินการงานป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของเสฟติดในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล

1.2 ผลการวิจัย พบว่า ขนาดของโรงเรียนไม่ส่งผลให้ปัญหาการดำเนินการป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของเสฟติดแตกต่างกัน ดังนั้น กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มที่ 7 จึงควรประสานร่วมมือกันจัดให้ผู้บริหาร ครู อาจารย์ นักเรียน และบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนได้รับการอบรม พัฒนาและศึกษาดูงานที่หน่วยงาน หรือสถานศึกษาอื่น ๆ ซึ่งประสบความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสฟติด เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ในการดำเนินงานเป็นระยะและต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของเสฟติดในโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกสังกัด และทุกจังหวัดในประเทศไทย

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของเสฟติดในสถานศึกษาทุกจังหวัดในประเทศไทย จำแนกตามตัวแปรด้านสังกัด เขตพื้นที่การศึกษา พฤติกรรมการบริหาร วัฒนธรรมสถานศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ หรือบุคลิกภาพของนักเรียน

2.3 ควรประเมินผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของเสฟติดในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินตนเอง ครู อาจารย์ นักเรียน ผู้นำชุมชนประเมินผู้บริหารสถานศึกษา